

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชา อาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ในปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 264 คน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบวัดความรู้ความ เข้าใจ เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความรู้ความ เข้าใจชนิดเลือกตอบ (Multiple choices) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมการผลิตและการบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน แต่ละกลุ่มจะประกอบ ด้วย 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน ด้าน การวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ดำเนินการทดลอง (Tryout) กับครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของภาษาที่ใช้ในตอน 1 ได้ค่า ความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร คูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson-20) KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละฉบับดังนี้ กลุ่มงานผลิต เท่ากับ 0.72 กลุ่มงานบริการ เท่ากับ 0.73 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ เท่ากับ 0.70 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน เท่ากับ 0.72

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามเพศ พบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี

จำแนกตามประสบการณ์การสอนวิชาชีพ ปรากฏว่า ครูผู้สอนอาชีพส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนอยู่ระหว่าง 1-5 ปี

จำแนกตามกลุ่มงานที่ครูผู้สอนวิชาอาชีพรับผิดชอบ พบว่า ส่วนใหญ่รับผิดชอบกลุ่มงานผลิต รองลงมา คือ กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ตามลำดับ

จำแนกตามการเข้าร่วมการอบรม สัมมนา ศึกษานในสถานประกอบการทางด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษานในสถานประกอบการ

จำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษานในสถานประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 1-2 ครั้ง

โดยภาพรวม

ครูผู้สอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง วุฒิปริญญาตรี ประสบการณ์การสอนวิชาอาชีพอยู่ในระหว่าง 1-5 ปี ส่วนใหญ่ รับผิดชอบกลุ่มงานผลิต จำแนกตามจำนวนครั้ง การเข้ารับการอบรม พบว่า อยู่ระหว่าง 1-2 ครั้ง และส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนาหรือศึกษานในสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กลุ่มงานผลิต ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

กลุ่มงานบริการ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน
ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา
ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล
อยู่ในระดับมาก

กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิค
และวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ

กลุ่มงานผลิต ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความต้องการ
การนิเทศการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเทคนิคและวิธีการสอนด้านสื่อการเรียนการสอน
ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

กลุ่มงานบริการ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน
ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความต้องการการนิเทศการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสื่อการเรียน
การสอนและด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา
ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความต้องการการนิเทศการสอน อยู่ในระดับ
ปานกลาง ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิค
และวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความต้องการการนิเทศการสอน
อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เมื่อทำการวิเคราะห์แยกเป็นจังหวัดและภาพรวม รวมทั้งแยกตามกลุ่มงาน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อ ด้านเทคนิคและการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โดยภาพรวม ครูผู้สอนวิชาอาชีพทุกกลุ่มงานในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง มีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจ

ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานในสถานประกอบการทางอาชีพเลย ทั้งยังมีประสบการณ์การสอนวิชาอาชีพ อยู่ระหว่าง 1-5 ปี เท่านั้น เนื่องจากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังอยู่ในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นดำเนินการ โดยเปิดเป็นโครงการนำร่องเมื่อปี 2533 ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่เคยทำการสอนระดับประถมศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนมาสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มงานผลิต กลุ่มบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิต และงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียนมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร

เพิ่มเติมและหากจะพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านหลักสูตร เป็นรายชื่อ จะพบว่าครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง จุดหมาย โครงสร้าง องค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2535) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ชั้นพื้นฐาน มีปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ทำการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของหลักสูตรไม่เพียงพอ และเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความจำเป็นต้องยึดแนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) อันมีจุดเน้นในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการในห้องเรียน โดยต้องยึดถือหลักสูตรเป็นหลักในการนำข้อมูลสภาพและความต้องการในห้องเรียน วิเคราะห์ประกอบพิจารณากำหนดเป็นรายวิชา (สพช., 2535) ซึ่งสอดคล้องกับบุญมี เฌรยอด (ม.บ.บ.) กล่าวว่า การนำกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่การปฏิบัติ ครูจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรเพราะครูเป็น "ตัวเอก" ของขบวนการหลักสูตร ครูมีบทบาทสำคัญที่สุด หลักสูตรจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อครูนำหลักสูตรแปลงไปสู่การสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพห้องเรียนตลอดจนปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เช่นเดียวกับ ดุษฎี พงษ์ศาสตร์ (2534) มีความเห็นว่าจุดเริ่มต้นของการเรียนการสอนทุกรายวิชาอยู่ที่หลักสูตร ครูผู้สอนทุกคนต้องเข้าใจ หลักการ จุดหมายของหลักสูตรให้ได้จึงจะทำให้การเรียนการสอนในรายวิชานั้น ๆ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ด้านเนื้อหา ครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านเนื้อหาเพิ่มเติม และหากจะพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าเฉลี่ย ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านเนื้อหาเป็นรายชื่อ จะพบว่าครูผู้สอน

มีความต้องการการนิเทศการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง วิธีการจัดเนื้อหา การกำหนดเนื้อหา การพิจารณาเลือกเนื้อหา และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาอาชีพ ธรรมรส โชติฤกษ์ และนคร ศรีวิจารณ์ (2532) กล่าวไว้ว่า สำหรับวิชาอาชีพการกำหนดเนื้อหาจะใช้ลักษณะเดียวกันกับอาชีพศึกษา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์งาน การจำแนกกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับสิ่งที่ต้องเรียนรู้ แล้วนำบทวิเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสมมาจัดเป็นเนื้อหาวิชาของการสอนวิชาอาชีพ ดังนั้น การที่ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาอาชีพ ในด้านเนื้อหา เพิ่มเติมนั้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากพื้นฐานเดิมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการคัดเลือกบุคลากรหรือการบรรจุครูใหม่ มิได้เน้นที่สาขาวิชาเอก แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น วิชาเอกเฉพาะทางของครูผู้สอนมีความสำคัญ และจากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สาขาวิชาที่ขาดแคลนครูผู้สอนมาก ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาอาชีพด้านต่าง ๆ (สพช., 2535) ซึ่งเป็นข้อจำกัดและปัญหาสำคัญของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขาดความพร้อมทางด้านบุคลากร ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้ทำการสรุปปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา พร้อมทั้งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้วิธีการเกลี้ยและหรือตัดโอนอัตรากำลังครูผู้สอน จากโรงเรียนเกินเกณฑ์ไปให้โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขอครูไปช่วยราชการเพิ่มเติม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา แต่ขณะนี้ยังปรากฏว่าครูผู้สอนมากกว่าร้อยละ 90 ต้องทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้มีชั่วโมงการสอนค่อนข้างมาก (สพช., อัดสำเนา) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) ที่พิจารณาว่าปัญหาประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร คือ ปัญหาด้านบุคลากร เช่น อัตราครูไม่เพียงพอ ครูวิชาอาชีพที่จบสาขาอาชีพที่เปิดสอนโดยตรงไม่มี ครูผู้สอนไม่มีความรู้และมีทักษะไม่เพียงพอ ครูรู้แต่ภาคทฤษฎี ปฏิบัติไม่ได้ ขาดความสามารถในการสร้างความรู้ ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ และโลกทัศน์เกี่ยวกับวงการอาชีพ ทำให้ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ไขการพัฒนา

บุคลากร ดังนั้น ข้อมูลและผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาความต้องการ การนิเทศการสอนของ ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้ง นี้ จึงเป็นการนำเสนอข้อมูลและแนวทางเพื่อ การพิจารณาไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา อาชีพ

ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่มงานผลิต มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่ม งานผลิตมีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนกลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพ กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีความ ต้องการการนิเทศการสอนเพิ่มเติม ในด้านเทคนิคและวิธีการสอน และหากพิจารณารายละเอียด เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายข้อ จะพบว่า ครูผู้สอน วิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องหลักการเลือกเทคนิคและ วิธีการสอนของครูผู้สอน เทคนิคและวิธีการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน วิธีการสอน ให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด วิธีการสอนให้ผู้เรียนเกิดค่านิยม และเจตคติต่องานอาชีพ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุสำคัญมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ มักจะมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติ และผลของชิ้นงาน แต่ถ้าหากพิจารณาไปที่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพมิได้เน้นที่ทักษะ ผลิตหรือรายได้ แต่จะเน้นที่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด วิเคราะห์ มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และมีคุณลักษณะ ที่สืบเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร (สกศ., 2536) และหากจะพิจารณา ถึงความแตกต่างระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน วิชาอาชีพ กลุ่มงานผลิตที่มีอยู่ในระดับมากกว่ากลุ่มงานอื่น อาจจะมีสาเหตุมาจากจำนวนครั้งที่ ครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่มงานผลิตมีโอกาสในการเข้ารับการอบรม การสัมมนา การดูงานในสถาน ประกอบทางอาชีพ มากกว่ากลุ่มงานอื่น ๆ อย่างไรก็ตามนอกจากตัวครูผู้สอนแล้ว เทคนิคและ วิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้ศรัทธา สังเกต ได้รับความชี้แนะบอกกล่าว (สวัสดี อุคมนตรี, 2532) ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

ควรจะมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ให้ผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง การออกฝึกงานตามสถานประกอบการ ดังนั้น การนิเทศการสอนยังคงมีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครูด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะแม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วก็ตาม ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนและทดลองวิธีใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ชาญชัย อาจันสมาจาร, 2529)

ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาอาชีพกลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการมีความต้องการการนิเทศการสอนน้อย ส่วนกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอน เพิ่มเติม หากพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ จะพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีความต้องการการนิเทศการสอนมากในเรื่อง ขั้นตอนการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ หลักการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ วิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานอื่น ๆ แม้จะมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่หากจะพิจารณาเป็นรายชื่อจะพบว่า กลุ่มงานผลิตและกลุ่มงานบริการมีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง ขั้นตอนการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ หลักการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม ส่วนในกลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ พบว่า มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง จุดหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอน ขั้นตอนการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ หลักการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน หากจะพิจารณาเป็นรายชื่อจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพในแต่ละกลุ่มงาน มีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกัน อาจเป็นสาเหตุเนื่องมาจากการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ โรงฝึกงาน เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสรุปปัญหาและข้อจำกัดการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา (สพช., 2536) และผลการศึกษาสภาพความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 (2536) ที่พบว่าปัญหาการดำเนินงาน และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีปัญหามาก ในเรื่องความพร้อมของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ฝึกอาชีพ รวมไปถึงคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ฝึกอาชีพ จึงมีผลให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจในการพิจารณาเลือกใช้และการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนในระดับน้อย เนื่องจากการขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนวิชาอาชีพ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความต้องการการนิเทศการสอน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวพบว่ามีความแตกต่างจากผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2536) ซึ่งได้รายงานผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนยังเข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผลไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี (2536) พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนคือ ครูยังไม่เข้าใจเรื่องการวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษาที่สอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แต่ถ้าหากจะพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนวิชาอาชีพของทุกกลุ่ม จะมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากก็ตาม หากพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพในทุกกลุ่มงานผลิตมีความต้องการการนิเทศการสอน ในเรื่องของหลักการประเมินผลปลายภาคเรียน หลักการประเมินผลก่อนการเรียน จุดประสงค์ต้องการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนกลุ่มงานบริการ จะพบว่ามีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการประเมินผลก่อนการเรียน และกลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ พบว่า มีความต้องการการนิเทศการสอนในเรื่อง หลักการประเมินผลปลายภาคเรียน หลักการประเมินผลก่อนการเรียน การใช้เทคนิคการสังเกตในการประเมินผลการเรียน จุดประสงค์ของการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอน กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน พบว่า มีความต้องการ

การนิเทศการสอนในเรื่อง ความสำคัญของการสอบ หลักการประเมินผลก่อนการเรียน จุดประสงค์ของการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลถือว่าเป็นกระบวนการที่จะติดตามการดำเนินการของครูผู้สอนและนักเรียนว่าไปสู่ว่าเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาพิจารณาปรับปรุงเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับการวัดและประเมินผลนักเรียนนั้น ครูผู้สอนควรพิจารณาตามแนวทางการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษา แต่ให้เน้นพัฒนาการเรียนเป็นประเด็นหลัก (สกศ., 2536) ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล หวังพานิช (2526) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนที่กำหนดไว้ หรือไม่เพียงใด ได้รับผลในระดับใด ผู้เรียนมีความสามารถชนิดใดบ้าง และยังมีบางสิ่งต้องแก้ไขหรือไม่ ดังนั้นหากครูผู้สอนวิชาอาชีพได้รับคำแนะนำ สนับสนุน โดยให้การนิเทศการสอนเพื่อให้ทราบเทคนิคใหม่ ๆ จากผู้มีความรู้และประสบการณ์ จะทำให้การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นหัวใจที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีความต้องการนิเทศการสอน ในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง

ดังนั้นหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้มีการร่วมมือดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ควรมีการนิเทศติดตามผลเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งวิจัยค้นคว้าหาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 ควรมีการดำเนินการอบรม ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อเป็นวิทยากรแกนนำ ในการชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนวิชาอาชีพ ในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.1 ควรจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาอาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2.2 ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรมีการประสานขอความร่วมมือจากภูมิปัญญาชาวบ้านหรือผู้มีประสบการณ์ ในวิชาอาชีพแต่ละกลุ่มงาน มาเป็นผู้ให้การนิเทศ

2.3 ควรทำความตกลงร่วมมือกับแหล่งวิทยากรด้านอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพและนักเรียนมีความคล่องตัวในการเข้าไปศึกษาดูงาน รวมทั้งการให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานสถานการณจริง

3. ผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน รวมทั้งมองเห็นศักยภาพของภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดการให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพได้มีโอกาสในการเข้ารับการอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลสามารถมองเห็นทิศทางที่จะนำสิ่งที่พบเห็นมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมอื่น
2. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย